

a. De Velden der Treurnis, waar Aeneas Dido tegenkomt (VI, 440-476)

Nec procul hinc partem fūsi mōnstrantur in omnem 440
Lūgentēs campī; sic illōs nōmine dīcunt.
Hīc quōs dūrus amor crūdēlī tābe perēdit
sēcrētī cēlant callēs et myrtea circum
silva tegit; cūrae nōn ipsa in morte relinquunt.
Hīs Phaedram Procrinque locīs maestamque Eriphylēn 445
crūdēlis nātī mōnstrantem vulnera cernit,
Euadnēnque et Pāsiphaēn; hīs Lāodamīa
it comes et iuvenis quondam, nunc fēmina, Caenēus
rūrsus et in veterem fātō revolūta figūram.
Inter quās Phoenissa recēns ā vulnere Dīdō 450
errābat silva in māgnā; quam Trōius hērōs
ut prīmum iūxtā stetit adgnōvitque per umbrās
obscuram, quālem prīmō quī surgere mēse
aut videt, aut vīdisse putat per nūbila lūnam,
dēmīsit lacrimās, dulcīque adfātus amōre est: 455
‘Infēlīx Dīdō, vērus mihi nuntius ergō
vēnerat exstīctam, ferrōque extrēma secūtam?
Fūneris heu tibi causa fuī? Per sīdera iūro,
per superōs, et sī qua fidēs tellūre sub īma est,
invītus, rēgīna, tuō dē lītore cessī. 460
Sed mē iussa deum, quae nunc hās īre per umbrās,
per loca senta sitū cōgunt noctemque profundam,
imperīis ēgēre suīs; nec crēdere quīvī
hunc tantum tibi mē discessū ferre dolōrem.
Siste gradum, tēque aspectū nē subtrahe nostrō. 465
Quem fugis? Extrēmum fātō, quod te adloquor, hōc est.’
Tālibus Aenēas ardentem et torva tuentem
lēnībat dīctīs animum, lacrimāsque ciēbat.
Illa solō fixōs oculōs āversa tenēbat,
nec magis inceptō vultum sermōne movētur, 470
quam sī dūra silex aut stet Marpēsia cautēs.
Tandem corripuit sēse, atque inimīca refūgit
in nemus umbriferum, coniunx ubi prīstinus illī
respondet cūrīs aequatque Sychaeus amōrem.
Nec minus Aenēas, cāsū concussus inīquō, 475
prōsequitur lacrimīs longe, et miserātur euntem.

Niet ver hiervandaan vertoonden zich de naar alle kanten uitgestrekte
Velden der Treurnis; zo noemt men die bij name.

Hier verbergen heimelijke paden [*degenen*] die door een hardvochtige liefde in een
wreed wegwijnen zijn verteerd, en een mirtenbos rondom

bedekt [*hen*]; het verdriet verlaat [*hen*] zelfs niet in de dood.

Op deze plaatsen ontwaart hij Phaedra en Procris en de bedroefde Eriphyla

die de door haar zoon toegebrachte wonden laat zien,

en Euadne en Pasiphaë; bij hen gaat Laodamia

als metgezellin en Kainéus, eens een jongeman, nu opnieuw

een vrouw en door het lot tot haar vroegere gedaante teruggebracht. **b. Aeneas
ontmoet Dido (450-466)**

Inter quās Phoenissa recēns ā vulnere Dīdō
errābat silva in māgnā; quam Trōius hērōs
ut p̄mum iūxtā stetit adgnōvitque per umbrās
obscūram, quālem p̄mō quī surgere mēnse
aut videt, aut vīdisse putat per nūbila lūnam,
dēmīsīt lacrimās, dulcīque adfātus amōre est:
‘Infēlīx Dīdō, vērus mihi nuntius ergō
vēnerat exstīnctam, ferrōque extrēma secūtam?
Fūneris heu tibi causa fūī? Per sīdera iūro,
per superōs, et sī qua fidēs tellūre sub īma est,
invītus, rēgīna, tuō dē lītore cessī.

Sed mē iussa deum, quae nunc hās īre per umbrās,
per loca senta sitū cōgunt noctemque profundam,
imperīīs ēgēre suīs; nec crēdere quīvī
hunc tantum tibi mē discessū ferre dolōrem.

Siste gradum, tēque aspectū nē subtrahe nostrō.

Quem fugis? Extrēmum fātō, quod te adloquor, hōc est.’

c. Dido keert zich af (467-476)

Tālībus Aenēās ardentem et torva tuentem
lēnībat dictīs animum, lacrimāsque ciēbat.
Illa solō fīxōs oculōs āversa tenēbat,
nec magis inceptō vultum sermōne movētur,
quam sī dūra silex aut stet Marpēsīa cautēs.
Tandem corripuit sēse, atque inimīca refūgit
in nemus umbriferum, coniunx ubi p̄stinus illī
respondet cūrīs aequatque Sychaeus amōrem.
Nec minus Aenēās, cāsū concussus inīquō,
prōsequitur lacrimīs longe, et miserātur euntem.

- 450 Onder wie de Phoenisische Dido met haar nog verse wond
in het grote bos zwierf; en zodra de Trojaanse held,
naast haar ging staan en hij haar herkende tussen de schimmen
onduidelijk, zoals iemand bij het begin van de maand de maan
opkomen ziet of denkt gezien te hebben door de wolken,
455 liet hij zijn tranen gaan, en sprak met tedere liefde haar toe:
‘Ongelukkige Dido, dus een waar bericht was tot me
gekomen [*dat je bent*] gestorven, en met het zwaard het uiterste [*hebt*] gevolgd?
Ach, ben ik de oorzaak van *jouw* dood? Bij de sterren zweer ik,
bij de goden, en als er enig vertrouwen is onder het binnenste van de aarde,
460 buiten mijn wil, koningin, ben ik van jou kust weggegaan.
Maar de bevelen van de goden, die [*mij*] nu dwingen te gaan door deze duisternis,
door plaatsen, ruig door verval, en de diepe nacht,
hebben [*mij*] met hun bevelen voortgedreven; noch heb ik kunnen geloven
dat ik jou door mijn vertrek dit zo grote verdriet bracht.
465 Blijf staan, en onttrek je niet aan mijn blik.
Voor wie vlucht je? Dit is het laatste door het lot [*gegeven*] wat ik tot je zeg.’

- Door zulke woorden *probeerde* Aeneas haar brandende en grimmig
kijkende gemoed te verzachten en tranen te wekken.
Ze hield, afgewend, haar ogen strak gericht op de grond,
470 noch wordt ze in haar gezicht méér door het begin van woorden bewogen,
dan als er een harde rots of een Marpesisch blok zou staan.
Uiteindelijk rende ze weg, en vijandig vluchtte ze terug
in het schaduwrijke woud, waar haar vroegere echtgenoot Sychaeus aan haar verdriet
gehoor geeft en de liefde beantwoordt.
475 Niet minder ook Aeneas, hevig in beroering gebracht door het oneerlijke lot,
kijkt haar in tranen lang na en heeft medelijden met haar toen ze ging.